

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom (RP 88/2019 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 1/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Tuula Andersin, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Sirkku Saarikoski, social- och hälsovårdsministeriet
- dataombudsman Reijo Aarnio, dataombudsmannens byrå
- senior expert Sanni Uuksulainen, Arbetshälsoinstitutet
- ledande expert Eliisa Irpola, Kemiindustrin KI rf
- arbetsmiljöexpert Jenni Uljas, Industriefacket rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ansvarsområdet för arbetarskydd
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Finlands näringsliv rf
- professor Tomi Voutilainen.

Inget yttrande av

- Akava ry
- Företagarna i Finland rf.

Betänkande AjUB 5/2020 rd

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en lag om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom. Den föreslagna lagen ska ersätta den nuvarande lagen om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom.

En skyldighet införs för arbetsgivaren att föra förteckning över ämnen, blandningar och arbetsmetoder som används på arbetsplatsen och som orsakar cancer eller skadar arvsmassan samt över de arbetstagare som exponeras för sådana agenser. De uppgifter som antecknas i arbetsgivarens förteckning ska fortfarande anmälas till det så kallade ASA-registret, som förs av Arbetshälsoinstitutet. Lagen föreskriver också om hur uppgifter får utlämnas ur ASA-registret och hur länge uppgifterna ska bevaras.

Propositionen beaktar Europeiska unionens allmänna dataskyddsförordning, som inverkar på vilka frågor avseende behandling av personuppgifter som får och behöver regleras nationellt. I propositionen samordnas definitionen av agens som medför risk för cancersjukdom. Definitionen kopplas till de cancerriskklassificeringar som används i Europeiska unionens förordning om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar. Samtidigt är avsikten att förtydliga bestämmelserna om ASA-registrering. Följaktligen flyttas paragraferna om ASA-registret från en statsrådsförordning om avvärjande av cancerrisk till den föreslagna lagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt den föreslagna lagen ska arbetsgivaren vara skyldig att föra förteckning över ämnen, blandningar och arbetsmetoder som används på arbetsplatsen och som orsakar cancer eller skadar arvsmassan samt över de arbetstagare som exponeras för sådana agenser. De uppgifter som antecknas i arbetsgivarens förteckning ska anmälas till det nationella så kallade ASA-registret, som förs av Arbetshälsoinstitutet. Lagen föreskriver också om konstaterande och uppföljning av exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena ämnen, om förvaringstiden för de uppgifter som ska anmälas till ASA-registret och om utlämnande av uppgifter. Lagen ersätter den gällande lagen om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom.

Syftet med propositionen är att harmonisera den nationella lagstiftningen med EU-lagstiftningen och det förfarande som tillämpas på registerföring. Utskottet tillstyrker utifrån inkommen utredning lagförslaget med följande kommentarer och ändringsförslag.

Skydd för personuppgifter

Enligt den föreslagna 3 § ska arbetsgivaren föra en förteckning över agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena ämnen som används på arbetsplatsen samt över de arbetstagare

Betänkande AjUB 5/2020 rd

som exponeras för dem. Uppgifterna i förteckningen ska fortfarande anmälas till det så kallade ASA-registret, som förs av Arbetshälsoinstitutet.

Enligt propositionen (s. 12) är det inte fråga om uppgifter om hälsa, eftersom mätningar i luften på arbetsplatsen ger information om de förhållanden i arbetsmiljön där arbetstagarna eventuellt exponeras, inte direkt om arbetstagarnas hälsa. Det framgår också av propositionen att det kan finnas ett intresse att använda personuppgifter som lämnas ut ur registret exempelvis som kriterium för att bevilja försäkring eller som grund för försäkringsvillkor eller försäkringspremier.

I sitt utlåtande (GrUU 1/2020 rd) framhåller grundlagsutskottet att det av de registrerade personuppgifterna indirekt kan framgå sådana data eller förväntningar beträffande en arbetstagares hälsotillstånd som kan utsätta arbetstagaren för en risk att uppgifterna blir missbrukade. Enligt grundlagsutskottet bör arbetslivs- och jämställdhetsutskottet fästa särskilt avseende vid att de skyddsåtgärder beträffande känsliga personuppgifter som avses i EU:s dataskyddsförordning vidtas på behörigt sätt.

Hur skyddsåtgärder vidtas

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet håller med grundlagsutskottet om att det av uppgifterna i arbetsgivarens förteckning och i ASA-registret indirekt kan framgå uppgifter om sådana särskilda kategorier av personuppgifter (exponeringsuppgifter) som kan leda till att uppgifter om arbetstagaren riskerar att bli missbrukade.

Enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen ska det vara förbjudet att behandla särskilda kategorier av personuppgifter, om behandlingen inte uppfyller något av de skäl för att avvika från huvudregeln som anges i artikel 9.2. Därutöver måste behandlingen uppfylla något av de villkor för laglig behandling som anges i artikel 6.1. Behandling av de personuppgifter som avses i lagförslaget är motiverad antingen enligt artikel 9.2 b (behandlingen är nödvändig för att den personuppgiftsansvarige eller den registrerade ska kunna fullgöra sina skyldigheter och utöva sina särskilda rättigheter inom arbetsrätten och på områdena social trygghet och socialt skydd) eller enligt artikel 9.2 g (behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse), konstaterar utskottet.

För att undantagskriterierna ska få tillämpas krävs det att behandling av personuppgifter och lämpliga skyddsåtgärder regleras i unionsrätten eller i nationell rätt eller avtalas i kollektivavtal. Utskottet framhåller att de skyddsåtgärder som undantagskriterierna kräver för det första genomförs i och med ASA-lagen. Den innehåller särskilda bestämmelser om vilka kategorier av personuppgifter som får behandlas och deras användningsändamål, likaså om registrering, bevaringstider och utlämnande av uppgifter. För det andra är också 6 § 2 mom. i dataskyddslagen tillämpligt. Det föreskriver om åtgärder för att skydda den registrerades rättigheter. Dessutom ska bestämmelserna i offentlighetslagen och lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen betraktas som skyddsåtgärder. När en enskild arbetsgivare behandlar personuppgifter ska också lagen om integritetsskydd i arbetslivet (759/2004) tillämpas utöver den föreslagna ASA-lagen.

Uppgifter i ASA-registret får bara användas för det ändamål som de har lämnats ut för, påpekar utskottet. Exempelvis har en försäkringsanstalt rätt att få uppgifter om en arbetstagare som expo-

Betänkande AjUB 5/2020 rd

nerats för ämnen som medför risk för cancersjukdom endast för att behandla en fråga om en förman bland annat vid yrkessjukdom. Däremot har en försäkringsanstalt inte rätt att få uppgifter för andra ändamål, exempelvis för att bevilja en försäkring eller som grund för försäkringsvillkor eller försäkringspremier.

Utlämnande av uppgifter för forskningsändamål

I 8 § 2 mom. föreskrivs det om Arbetshälsoinstitutets rätt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret till forskningsinstitut för undersökningar om växelverkan mellan arbete och hälsa samt för forskning och utveckling som gäller arbetarskydd och företagshälsövård.

Enligt 28 § 1 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet kan en myndighet i enskilda fall, om inte något annat föreskrivs genom lag, bevilja tillstånd att ta del av en sekretessbelagd handling för vetenskaplig forskning eller statistikföring eller för ett sådant planerings- eller utredningsarbete som en myndighet utför, påpekar grundlagsutskottet i sitt utlåtande. Detta gäller om det är uppenbart att de intressen som sekretessplikten är avsedd att skydda inte kränks om uppgifter lämnas ut. Den lagen tillämpas som allmän lag. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet bör utreda om den särskilda bestämmelsen behövs, säger grundlagsutskottet vidare.

Bestämmelsen om utlämnande av uppgifter i offentlighetslagen är brett formulerad och avser all forskning, och statistikföring och allt planerings- och utredningsarbete hos myndigheter. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att det kan vara nödvändigt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret i större utsträckning än vad som föreskrivs i det föreslagna 8 § 2 mom. också för ett ändamål som anges i 28 § 1 mom. i offentlighetslagen. Därför föreslår utskottet att den särskilda bestämmelsen i 8 § 2 mom. stryks.

Hur uppgifter ska bevaras

Enligt 7 § i lagförslaget ska registeruppgifterna bevaras i ASA-registret i 80 år från det att den sista uppgiften infördes. Registeruppgifter som behövs för att utvärdera och följa upp konsekvenser eller som av andra skäl är värdefulla som källmaterial för forskning ska emellertid bevaras varaktigt. Enligt 7 § är det arkivverket som bestämmer närmare om varaktigt bevarande av uppgifter.

Grundlagsutskottet noterar att det är en aning oklart i den föreslagna bestämmelsen om meningen är att reglera bevaring eller arkivering av uppgifter i ASA-registret. Vidare påpekar utskottet att regleringen eventuellt överlappar 8 § 3 mom. i arkivlagen och att de bestämmelser om arkivverket som finns i bland annat arkivlagen har ersatts med lagen om Riksarkivet.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att lagförslaget endast syftar till att reglera bevaring av uppgifter som ska registreras i ASA-registret och anser att de två sista meningarna i 7 § bör strykas.

Arbetarskyddsfullmäktigs rätt att få uppgifter

Nuvarande praxis är att uppgifter anmäls till ASA-anmälningssystemet på en pappersblankett som undertecknas av arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen. Därmed får arbetarskydds-

Betänkande AjUB 5/2020 rd

fullmäktigen insyn i vilka uppgifter som anmäls till systemet. Denna praxis baserar sig inte på någon lag, utan det är bara arbetsgivaren som är anmälningsskyldig. När den nya lagen har stiftats ska arbetsgivaren anmäla uppgifterna till det elektroniska systemet.

Enligt uppgift till utskottet kommer det nya elektroniska anmälningsförfarandet att påverka praxis för att ge arbetarskyddsfullmäktigen tillgång till information. I nuläget är det inte fråga om någon juridisk reglering utan om etablerad praxis, och därför behöver frågan inte beaktas särskilt i lagförslaget. Men utskottet vill samtidigt påpeka att reformen inte är tänkt att ändra arbetsskyddsfullmäktiges möjligheter att få information.

DETALJMOTIVERING

Lag om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom

7 §. Bevaringstid för uppgifter som anmäls till ASA-registret. Uppgifterna ska bevaras i ASA-registret i 80 år från och med att den sista uppgiften infördes. Registeruppgifter som behövs för att utvärdera och följa upp konsekvenser eller som av andra skäl är värdefulla som källmaterial för forskning ska emellertid bevaras varaktigt. Arkivverket beslutar om varaktig förvaring av uppgifter.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet konstaterar att paragrafen bara syftar till att reglera bevaring av uppgifter som ska registreras i ASA-registret och föreslår med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet att de två sista meningarna i 7 § stryks.

I motiveringen till paragrafen (RP s. 14) behandlas också bevaringstiden för de blanketter som används vid förmedlingen av uppgifter. Enligt motiveringen förs de uppgifter på blanketterna som innehåller personuppgifter som regel in i ASA-registret. Därmed har syftet med blanketten uppfyllts och uppgifterna utplånas. I vissa fall har uppgifterna, enligt information till utskottet, varit uppenbart felaktiga. I sådana fall har blanketten bevarats tills uppgifterna har kontrollerats och fel rättats till. Utskottet betonar vikten av omsorgsfullhet i behandling av uppgifterna och konstaterar att bevaringstiden för blanketter som bara innehåller mätuppgifter inte behöver begränsas, men att de delar av blanketterna som innehåller personuppgifter ska kontrolleras och eventuella fel korrigeras med en gång.

8 §. Utlämnande av uppgifter. I 2 mom. föreskrivs det om Arbetshälsoinstitutets rätt att lämna ut uppgifter ur ASA-registret till forskningsinstitut för undersökningar om växelverkan mellan arbete och hälsa samt för forskning och utveckling kring arbetarskydd och företagshälsovård. Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet och det som sägs i övervägandena ovan föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att 2 mom. stryks.

11 §. Hänvisningsbestämmelse. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår att paragrafen stryks eftersom den inte behövs.

11 (12) §. Ikraftträdande. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet stryker 3 mom.

Betänkande AjUB 5/2020 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 88/2019 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om förteckningar och ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Syftet med förteckningarna och registret

För övervakning av dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som medför risk för cancersjukdom samt i sjukdomsförebyggande syfte och i forskningssyfte ska det föras arbetsgivarvisa förteckningar och ett riksomfattande register (*ASA-registret*) enligt vad som föreskrivs i denna lag.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *agens som medför risk för cancersjukdom:*

a) ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett cancerframkallande ämne eller en cancerframkallande blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelserna H350 och H350i) enligt bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, ändring och upphävande av direktiven 67/548/EEG och 1999/45/EG samt ändring av förordning (EG) nr 1907/2006 (nedan *CLP-förordningen*),

b) en arbetsmetod som medför risk för cancersjukdom enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av 38 § 3 mom. i arbetarskyddslagen (738/2002),

2) *mutagent ämne* ett ämne eller en blandning som uppfyller kriterierna för klassificering som ett könscecellsmutagent ämne eller en könscecellsmutagen blandning i kategori 1A eller 1B (faroangivelse H340) enligt bilaga I till CLP-förordningen.

Betänkande AjUB 5/2020 rd

3 §

Förteckning över agenser och exponerade arbetstagare på arbetsplatsen

Arbetsgivaren ska föra en förteckning över sådana agenser som medför risk för cancersjukdom och mutagena ämnen som används på arbetsplatsen samt över de arbetstagare som exponeras för dessa.

I arbetsgivarens förteckning ska för varje arbetsavdelning och kalenderår antecknas

- 1) uppgifter om arbetsgivaren,
- 2) de agenser som medför risk för cancersjukdom som använts och som förekommer och de mutagena ämnen som använts och som förekommer,
- 3) de produkter som innehåller ett cancerframkallande ämne eller ett mutagent ämne och dessa produkters årliga användningsmängder,
- 4) användningssättet för den agens som medför risk för cancersjukdom eller det mutagena ämnet eller andra orsaker till exponeringen för ämnet,
- 5) den uppmätta exponeringsnivå som arbetstagarna utsätts för, om uppgiften finns tillgänglig,
- 6) de exponerade arbetstagarnas namn, personbeteckningar och yrken samt grunderna för exponeringsuppgiften.

Arbetsgivaren ska informera arbetstagarnas representanter om att förteckningen förs.

Dessutom har arbetstagarna och arbetstagarnas representanter rätt att ta del av uppgifter på gruppnivå, utan angivande av namn.

4 §

Påvisande och uppföljning av exponering

För anteckning i förteckningen över exponerade arbetstagare ska arbetsgivaren utreda arbetstagarnas eventuella exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena ämnen.

Vid behov ska arbetstagarnas exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena ämnen följas upp genom arbetshygieniska mätningar på arbetsplatsen samt genom biologiska mätningar av den exponering som arbetstagaren utsätts för.

Vid utredningen av den exponering för agenser som medför risk för cancersjukdom och för mutagena ämnen som en arbetstagare, en arbetstagargrupp, en yrkesgrupp eller arbetstagarna inom ett visst yrkesområde eller en viss bransch utsätts för kan som bedömningsgrund användas utredningar och mätningar som har utförts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden samt andra relevanta uppgifter om faktorer som inverkar på exponeringen.

5 §

Personuppgiftsansvarig för ASA-registret

Arbetshälsoinstitutet är personuppgiftsansvarig för ASA-registret.

Betänkande AjUB 5/2020 rd

6 §

Anmälan av uppgifter till ASA-registret

Arbetsgivaren ska till ASA-registret anmäla att en arbetstagare har blivit utsatt för exponering, om exponeringen har konstaterats på basis av biologiska exponeringsmätningar, arbetshygieniska mätningar eller utredningar och mätningar som har gjorts på andra arbetsplatser under motsvarande förhållanden. Om arbetstagarna på en arbetsplats exponeras för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena ämnen och ovannämnda närmare exponeringsuppgifter inte finns tillgängliga, ska som exponerade under respektive exponeringsår anmälas sådana arbetstagare som under året i fråga har exponerats för agensen under en betydande del av sin arbetstid under minst 20 arbetsdagar.

Som utsatta för exponering ska dock alltid anmälas sådana arbetstagare som på grund av ett olycksfall, en produktionsstörning, ett exceptionellt arbetsskede eller av någon annan motsvarande orsak under en kort tidsperiod i ovanligt hög grad exponeras för en agens som medför risk för cancersjukdom eller för ett mutagent ämne.

När arbetsgivaren anmäler en exponerad arbetstagare till ASA-registret, ska samtidigt även övriga uppgifter som ingår i den förteckning som avses i 3 § 2 mom. anmälas.

Arbetsgivaren ska för varje år anmäla de uppgifter som ska registreras till Arbetshälsoinstitutet på en av institutet utgiven blankett eller på något annat motsvarande sätt, senast den 31 mars följande år eller, om arbetsgivaren upphör med sin verksamhet före det, när verksamheten upphör.

7 §

Bevaringstid för uppgifter som anmäls till ASA-registret

Registeruppgifterna ska bevaras i ASA-registret i 80 år från det att den sista uppgiften infördes. ~~Registeruppgifter som behövs för att utvärdera och följa upp konsekvenser eller som av andra skäl är värdefulla som källmaterial för forskning ska emellertid bevaras varaktigt. Arkivverket bestämmer närmare om varaktigt bevarande av uppgifter.~~

8 §

Utlämnande av uppgifter

En försäkringsanstalt har, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller rätten att få uppgifter, rätt att av en arbetsgivare ur den förteckning som förs av arbetsgivaren och av Arbetshälsoinstitutet ur ASA-registret få nödvändiga uppgifter om en arbetstagare som exponerats för agenser som medför risk för cancersjukdom eller för mutagena ämnen, för beviljande av förmåner som gäller arbetstagaren. På motsvarande sätt har social- och hälsovårdsministeriet rätt att få nödvändiga uppgifter för en arbetarskyddsutredning eller beslutsfattande som avser arbetarskydd och den myndighet som svarar för arbetarskyddstillsynen de uppgifter som avses i 3 § 2 mom. 1—5 punkten för skötseln av en tillsynsuppgift. Uppgifter får lämnas ut endast på begäran av de aktörer som avses ovan och endast i den omfattning som uppgifterna inverkar på avgörandet av det ärende som behandlas.

Betänkande AjUB 5/2020 rd

~~Arbetshälsoinstitutet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter som avses i 6 § till aktörer som bedriver forskning för undersökningar som gäller växelverkan mellan arbete och hälsa samt för forskning och utveckling som gäller arbetarskydd och företagshälsovård.~~

9 §

Tillsyn

I fråga om arbetsgivarens skyldigheter övervakar arbetarskyddsmyndigheten efterlevnaden av denna lag.

10 §

Straffbestämmelse

En arbetsgivare eller en företrädare för denne som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sin skyldighet enligt 6 § att anmäla uppgifter, ska för *brott mot anmälningsskyldighet* dömas till böter.

~~11 §~~

Hänvisningsbestämmelse

~~Utöver vad som föreskrivs i denna lag tillämpas på behandling av personuppgifter Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), dataskyddslagen (1050/2018) samt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).~~

11 (12) §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om ett register över dem som i sitt yrke är exponerade för ämnen och processer som föranleder risk för cancersjukdom (717/2001).

~~Arbetsgivaren ska till ASA-registret senast den 31 mars 2020 anmäla de uppgifter för 2019 som ingår i den förteckning som arbetsgivaren fört i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.~~

Betänkande AjUB 5/2020 rd

Helsingfors 16.4.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anna Kontula vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Rami Lehto saf
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Noora Koponen gröna
ersättare Paula Werning sd
ersättare Kaisa Juuso saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marjaana Kinnunen.